

Iz šole za šolo.

Naloge v izobražbo prostih stavkov.

(Sestavil **Fr. Jamšek.**)

(Dalje.)

V p o n o v i l o.

(Ustno.)

1. Katerega besednega plemena (govornega razpola) last je prilastek? — 2. Čegava lastina je tedaj prilastek? — 3. V kaj nam služi prilastek? — 4. Kakó razširjamo ali izobražujemo goli stavek? — 5. Katera besedna plemena nam rabijo za prilastke? — 6. Naj naznani s desnico tisti, ki dobí prilastek iz naslednjih stavkov: Žandárji so hudodelnikom strah. — (Na mestu: hudodelnikov strah, ali: strah hudodelnikov.)

XXVII.

Razširite (izobražite) sledeče stavke s primernim dopolnilom v tožilniku (4. sklonu) (na vprašanje: koga ali kaj?)!

1.

Delo hvali —. Šiba novo — pôle. Obleka ne stori — (moža). To je — (koliko?) vredno. Dete je — staro. Tisti hlod je — dolg. Kos sladkorja je — težak. Mizar izdeluje —, — in —. Ptica nese —. Lastovica lovi — in —. Jež lovi — in —. Mrak pokriva — (zemljo). Slišim —. Čas zaceli vse — (rane). Obljuba dela — (dolgove). Pastir pase —, — in —. Jastreb preganja —, tolovaj pa —. Lisica zalezuje — in —. Zidar zida —, — in —. Dimnikar ometa — in —. Voda goni —. Solnce ogreva —. Lovec strelja —, —, — in —. Mati pečejo —. Oče skupujejo —, —, — in —. Most veže —. Greh žali —. Bog plačuje — in kaznuje —. Gasilec je skočil raz —. Verujem v —. Kupec je vzel žito za —. Mati so me poslali po —. Vojaki gredó za — (domovino) v — (boj). Vse za — in za —!

Dopolnovanje.

Delo hvali mojstra. Šiba novo mašo pôle. — — — — — Vse za dom in za cesarja.

Opómnja. Ako ima dopovedni glagol ali pridevnik več dopolnil, zvežete se zadnji dve dopolnili z veznikom in; pri vseh drugih pa se postavi vejica mestu veznika.

2.

Bog plačuje — in kaznuje —. V cerkvi vidim —, —, — in —. Toplota raztezuje —, zima pa — krči. Posoda drži —. Gospodinja je vsejala —, — in —. Ženjice so požele —, — in —. Trгоvec prodaja —, —, — in —. Sreča — prestroji. Srakopér nabada negodne —. Ribič lovi — in —. Posestnik cepi —. Solnce razsvetljuje —. Poljanec redí —, hribovec —, planinec pa —. Kmetovalci pridelujejo —, —, —, — in —. Krt išče — in —. Perica pere —, —, — in —. Spoštuj — in —! Angeli imajo — in —. Bog — vidi, Bog — vé. Kristus bo sodil — in —. Jezdec je padel raz —. Dolžnik mi je dal mošta za —. Krojač mi je dal — na — (up). Vojaki gredó za — v —. Zakaj teče zajec čez —? Oče so me poslali po —. Resnica v — bôde. Repni olupki — (nas) spominjajo na —.

Dopolnovanje.

Bog plačuje dobre in kaznuje hudobne. Zakaj teče zajec čez goro? — — —
 — — Repni olupki nas spominjajo na lakoto.

XXVIII.

Podčrtajte v dopolnovanji 29. naloge osebkke dvakrat, dopovedke pa jedenkrat!

XXIX.

Izobražite sledeče stavke z ličnim dopolnilom v dajalniku (3. sklonu) (na vprašanje: komu? ali čemu?)!

1.

Bog je — milostljiv. Snaga je — draga. Umetnost je — koristna. Zahvaljujem se — in —. Lisica je — podobna. Nezmernost škoduje —. Lek pomaga —. Otrok je podoben —. Trdosrčnik bi dal — kamen za kruh. Celó misli so — znane. Vojak piše —. — ne pomagajo očala. — se vse pripeti, — pa jama. Podoba — dopada. Požagaj suhe veje —, — in —. — še beli kruh mi všeč. — ne zaupaj! Bog — odpusti; odpuščajmo tudi mi svojim —. Čast bodi — —, in —, in svetemu —. Solnčnica se k — obrača. Sinek gre — naproti. Plamen šviga k —. Zlato in srebro je nič proti zvestemu —.

Dopolnovanje.

Bog je nam milostljiv. Snaga je Bogu draga. Zlato in srebro je nič proti zvestemu prijatelju.

2.

— se ne more ustreči. — so celó misli znane. Po malem — trava raste. Ne zaupaj —. Dobremu — ni treba kazala. Kaplja je — enaka. Brat je — podoben kakor krajcar —. Pridna gospodinja — tri vogle podpira. Noč je — (človeku) neprijazna. Tvoji — je ime Ciril. — (Bogu) posojuje, kdor — (revežem) deli. Lenuh — čas krade. Popotnik se bliža —, mi pa —. Mraz škoduje —. — se ne verjame. — (Lenuhu) so dnevi predolgi, — prekratki. Podarjenemu — ne gledaj na zobe. Zvižaja je — (sili) kos. — jeden danes več velja, ko — jutri dva. Učenec brez knjig je podoben — brez kopitov. Blaže gre k —. Proti — (curku) se ne more plavati. Grem — naproti. Vojaki se pomikajo naprej vkljub — (dežju). — služiti ni mogoče.

Dopolnovanje.

Vsem se ne mora ustreči. Bogu so celó misli znane. Vojaki se pomikajo naprej vkljub neizgodam. — — — — — Dvema gospodoma služiti ni mogoče.

XXX.

Razširite sledeče stavke s primernim dopolnilom zlasti v rodilniku (2. sklonu) (na vprašanje: koga, čega ali česa?)!

1.

— je prihodnost. Mokri se ne boji —. Veselite se —. Otrok potrebuje —. Bogatinec naj se — usmili. Krojač se poslužuje —, kovač —, lovec —, slikar —, jezičnica pa —. Delavec je — vreden. Nobena mati ne pozabi —. Bog se usmili —. Kmet potrebuje —, —, — in —. Učenec potrebuje —, —, in —. Znebili smo se —. Kmetija je — prosta. Varuj se zapeljivih — in ogibaj se — (jih) kakor strupene —. Mlademu človeku manjka —. — čaka strgan rokav. Čebela si išče —. Jela ni brez

— Kar si človek naprti, to nosi do —. Iz — se dela različno orodje. Luna se od — sveti. Delali smo od belega — do trde —. Oče so me poslali po —, — in po —.

Dopolnovanje.

Mladine je prihodnost. Mokri se ne boji dežja. Delali smo od belega dné do trde noči. — — — — Oče so me poslali po potroleja, soli in po tobaka.

2.

Brez — ni jela. Poprimite se —. V nesreči iščemo —. Še muha išče — (kruha). Hudodelnik se boji —. Priden kmet se nadeje —. Revez — strada. Lenuh se brani —. Jetičen ima se zdržati —, — in —. Konj se je najedel —, krava —, svinja —, kunec —, raca —, gosjenica pa —. Po smrti pričakujemo —. Sodnik je vaje — (postav). Ni vredno —. Ognj se — (pijancu) iz — (pota). Oče se sramuje —. Sovražnik se je polastil —. Dolžnik se je tvegaj —. Znebili smo se —. — odkrižati se ni lahko. Človek je iz — in —. Brez — ne moremo živeti. Vzpel se je od — (prostaka) do — (polkovnika). Izpraznil sem mošnjo do —.

Dopolnovanje.

Brez dela ni jela. Poprimite se dela. — — — — — Izpraznil sem mošnjo do zadnjega belica.

XXXI.

Podčrtajte v dopolnovanji 32. naloge vsa dopolnila sè svojimi dopovednimi glagoli in pridevniki!

XXXII.

Razširite sledeče stavke s primernimi dopolnili v zaznamovanem sklonu takó, da bodo goli stavki pod, — stranski stavkovi členi pa na riži!

1.

Za 2. Franca I. bi bil za 4. kruha lahko 4. (njivo) kupil. Daj 2. 4. . Sosed je posodil 3. 4. . Štacunar je prodal 3. 4. . Dobrotnik podeli 3. 4. . Kmetovalci prodajejo 3. 4., 4., 4., 4. in 4. . Ovca daje 3. 4., 4., 4., 4. in 4. . Hči piše 3. 4. . Očetov blagoslov zida 3. 4., ali materina kletev 4. podira. Ne odreci 3. 2.! Ta človek je 2. sumnjiv. Oni vodnik je 2. vaje; on pozná 4. .

Dopolnovanje.

Za cesarja Franca I.	za hleb kruha lahko njivo	beraču škorne.
bi bil	kupil.	Daj
našim konja i. t. d.		

Sosed je posodil

2.

Leta 1273. izvolili so 3. (si) nemški volilni knezi 4. za 4. . L. 1453. vzeli so Turki 3. 4. . L. 1683. pomagal je kralj Sobieski 3. 4. premagati. Pruski kralj premagal je 1866. l. 4., 1870. l. pa 4. . L. 1878. zasedli so Avstrijani 4. in 4. . Pokličí 4. na 4. (pomoč). Umetnost na harpo odprla je 3. kraljeva 4. . Pij in jej za 4. (potrebo). Iz lanenega 2. stiskajo 4. . Ezav je prodal 3. 4. .

Dopolnovanje.

Leta 1273.	si nemški	Rudolfa Habsburškega za kralja.
izvolili so	volilni knezi	
Jakopu prvorojenstvo i. t. d.		

Ezav je prodal

(Dalje prih.)